

Driftsplan for Naturstyrelsen Himmerland – hørings svar fra DN

Hermed fremsendes Danmarks Naturfredningsforenings hørings svar til driftsplan for Naturstyrelsen Himmerland. DN's lokale afdelinger i de berørte kommuner samt DN's repræsent i det pågældende brugerråd har været inddraget.

Omfattende og veldokumenteret plan

DN vil gerne udtrykke stor ros til den udsendte driftsplan. Den udmønter på fin vis den velafvejede ambition for enheden, som er hæftet op på NST's overordnede vision. I planen fylder træproduktion stadig for meget set med DN's briller, men det ændres noget med den nye udpegning af urørt skov, som gennemføres ved et kommende tillæg til driftsplanen.

Planen beskriver de kommende ca. 15 års planlagte ændringer i driften, herunder en række naturprojekter, som er særdeles positive, selv om de jo ikke fylder alverden. Den nye udpegning af urørt skov kommenterer DN i et separat hørings svar, og ønsker held og lykke med indfasningen.

DN håber bestemt, at enheden får økonomisk mulighed for at gennemføre hele listen af naturforbedringer i denne periode samt gerne endnu mere, herunder de foreslåede plejeforanstaltninger i den fredede egebevoksning i Skindbjerglund i form af borthugst af bøg og ær samt den foreslåede udvidelse af arealet med græsningsskov på skrænterne langs Lindborg Å.

Planen udtrykker også en fin bevidsthed om landskabsværdier og konkrete tiltag for bl.a. sigtelinjer og sanering af landskabsoplevelsen.

Materialet er grundigt og velskrevet – og udgør en temmelig overvældende mængde informationer... Et faktaark kunne være en god idé, for eksempel i lighed med det for Skovprogrammet.

DN er bevidst om, at det meste af enhedens arealforvaltning styres af de nationale strategier og beslutninger. Dels om arealreservationer til biodiversitet, herunder Naturpakken. Men også om naturnær skovdrift, certificering, livstræer, naturplejestrategien og diverse friluftstrategier.

DN vil gerne rose for at fastholde fokus på den meget langsigtede omlægningen til naturnær skovdrift for produktionsarealet. Skovudviklingstyperne giver gode, overordnede langsigtede mål at stile efter. Det er positivt, at skovudviklingstyperne i dette område peger i retning af en væsentlig genopretning af løvskove, især bøge-blandskove. DN anerkender, at der også i den

forgangne periode er kommet væsentlig mere løvskov (25 % mere i Rold Skov) og væsentlig mere lysåben natur inde i skovene (fra et lavt niveau) (50 % mere i Rold Skov).

DN bakker op om en løbende og gentagen udpegning af livstræer til naturligt forfald og vil desuden gerne rose for udfasning af pyntegrønt på enheden.

Forslag til højere ambitionsniveau

Naturmæssigt særligt værdifulde skove

DN er alvorligt bekymret og overrasket over det lave ambitionsniveau, som planen giver udtryk for, at NST Himmerland har i forvaltningen af de kortlagte naturmæssigt særligt værdifulde skove (skovlovens § 25). Af planen fremgår det at *"På de konkrete § 25-arealer vil der, i den naturnære skovdrift, være et særligt fokus på at beskytte de naturværdier, der er grundlag for udpegningen. Er 10 gamle træer f.eks. grundlag for kortlægningen, vil driften have fokus på at sikre disse træer."* Dette er slet, slet ikke tilstrækkeligt til at sikre og udvikle de biologiske værdier i disse unikke små klatter skov (4 % af hele skovarealet under Naturstyrelsen, fraregnet kortlagte skovnaturtyper i Natura 2000-områder). De 10 gamle træer (som eksempel) er jo blot minimumsniveauet for at det pågældende skovområde opfylder et af kortlægningskriterierne i nøglen. Der bør i stedet tages udgangspunkt i den konkrete naturmæssige beskrivelse, som er lavet af hvert enkelt kortlagt område som en del af feltarbejdet. Den dokumenterede naturmæssige status bør både bevares i sin helhed og udvikles til endnu bedre levesteder. Disse områder udgør i mange tilfælde de allersidste rester af varierede, relativt naturlige skove, og det vil være en katastrofe, hvis de barberes ned til en misforstået minimumsværdi, og desuden i strid med certificeringsreglerne om områder af høj bevaringsværdi. Vi er bevidste om, at en del af §-25 arealerne indgår i de nye, foreslåede småprojekter og i den nye foreslåede store udpegning til urørt skov.

Natura 2000 og naturtyper

DN er bevidst om, at Natura 2000-indsatsen i vid udstrækning ikke bestemmes lokalt på enheden, men der må dog være muligheder for at løfte indsatsen lokalt. Hvis det gøres, så fremgår det ikke tydeligt af planen. Naturplanerne og skovplanerne fokuserer hidtil blot på en basissikring, hvilket også fremgår af driftsplanen. Dette er langt fra tilstrækkeligt til at områderne og naturtyperne kan spille den nøglerolle i at nå EU's biodiversitetsmål, som det er tænkt¹. DN anbefaler, at der arbejdes meget mere målrettet med en aktiv forbedring af naturtyperne og forholdene for både udpegningsarter og typiske arter (som Danmark dog endnu ikke har udpeget, som eneste land i EU). Der er også behov for at se Natura 2000-områderne som en sammenhængende helhed, ikke blot en mosaik af kortlagte naturtyper. Dertil kommer behovet for at forbedre naturkvaliteten i områder med naturtyper beliggende udenfor Natura 2000-områder. Dette foregår muligvis hist og her lokalt, men kunne i så fald få betydeligt større strategisk fokus.

Landbrugsarealer

Så vidt vi kan se fastholdes landbrugsdriften på 135 ha udover Livø-projektet. DN anbefaler, at landbrugsarealerne omlægges til skov, evt. ved naturlig tilgroning, i det omfang det ikke vurderes mere relevant for biodiversiteten at omlægge til lysåben eller våd natur. DN vil gerne rose for at 65 ha landbrugsareal ifølge planen tages ud til naturformål (overdrev), som en del af et større sammenhængende naturområde.

¹ Målsætninger i EU's biodiversitetsstrategi mod 2020

MÅL 1: FULDSTÆNDIG GENNEMFØRELSE AF DIREKTIVERNE OM FUGLE OG LEVESTEDER

Standse statusforringelsen for alle arter og levesteder, der er omfattet af EU-naturlovgivning, og realisere en mærkbar og målelig forbedring i deres tilstand, således at der i forhold til de nuværende vurderinger i 2020 vil være: i) 100 % flere levestedsvurderinger og 50 % flere arts-vurderinger i medfør af habitatdirektivet, der opviser en forbedret bevarelsesstatus, og ii) 50 % flere arts-vurderinger i medfør af direktivet om fugle, der opviser en sikker eller forbedret status.

Biomasse og klima

Har Naturstyrelsen nogle klimamål for arealerne og forvaltningen? Det ville være relevant at planen forholder sig mere direkte til klimaeffekter af forvaltningen, både i form af kulstoflager i levende og død biomasse inkl. i jorden, andre klimagasser end CO₂ samt effekt af det skovede træ. Skov har en helt enestående nøglerolle i klimaregnskabet og skal i de kommende årtier også fungere som en meget vigtig netto-optager af kulstof og derved skabe negative emissioner, som er nødvendige for at nå Paris-målet om maksimalt 1,5-2 graders global temperaturstigning.

Biodiversitetsmål for naturpleje

Har Naturstyrelsen konkrete biodiversitetsmål for hvert enkelt lysåbent naturområde samt skovbevokset område udlagt til biodiversitetsformål? Vi er usikre på, om der eksisterer sådanne mål, hvor specifikke de er, om forvaltningen bliver fulgt op og evalueret mod dem og hvor de i så fald kan ses af interesserede borgere.

Tjek af driftsplan mod DN's mål for de danske skove

Danmarks Naturfredningsforenings politik "Vildere Skove" (www.dn.dk/politik) indeholder otte helt konkrete mål for skovene. De syv af dem er relevante for Naturstyrelsen og sættes her kort i forhold til driftsplanen:

Alle skovejere kender sin skovs perler i 2020

Kommentar: Det er yderst positivt, at Naturstyrelsen har fået betydeligt mere viden de seneste år om forekomsten af naturperler, dels med registreringen af naturmæssigt særligt værdifulde skove og dels med 2020-analysen og diverse andre analyser i relation til Naturpakken. Naturstyrelsen er vel nogenlunde i mål her, og det er naturligvis vigtigt at holde grundlaget løbende opdateret, herunder passe-på-kortet. Se kommentar til forvaltning af registrerede naturperler ovenfor.

20 procent af Danmarks skovareal ligger urørt af træproduktion i 2030

Kommentar: Danmark er meget langt fra målet og selv med den nye udpegning i kraft af Naturpakken når tallet blot op omkring fire procent. Det er naturligvis positivt, at Himmerland har ligget højt lige fra den gamle naturskogsstrategi og også får en andel af den nyudpegede urørte skov. Naturstyrelsen og andre offentlige ejere opfordres til i endnu højere grad tage førertrøjen på og det er efter DN's mening ikke tilstrækkeligt, at NST med Naturpakken kommer op på det landsgennemsnit, som DN anbefaler for hele landet med udgangspunkt i forskeranbefalinger. DN kommenterer de nye udpegninger i et separat hørings svar.

20 dynamiske skovlandskaber over 1000 hektar, overlappende med arealet urørt skov i 2030

Kommentar: Naturstyrelsen arbejder allerede med sammenhængende skovlandskaber, f.eks. ved Lindenberg Ådal og Buderupholm. Der er yderligere et klart potentiale for at skabe et stort dynamisk skovlandskab i dele af Rold Skov sammen med Rebild Bakker og Gravlev Ådal. Den nye, foreslåede udpegning af urørt skov (som også kommenteres i separat hørings svar) medvirker i den retning, men misser vist at binde arealerne fysisk helt sammen. Naturstyrelsen opfordres til at tage de sidste skridt til et stort sammenhængende biodiversitetsområde her med mulighed for dynamisk natur. DN anerkender, at der på enheden foregår et stort arbejde for at binde naturtyper tættere sammen, herunder i græsningssområder som dækker både lysåben natur og skov inkl. skovbryn, også det nye omtalte projekt på 65 ha.

100 procent af træproduktionen er certificeret i 2030

Kommentar: Her er Naturstyrelsen i mål.

Dobbelt så mange besøg i skovene.

Kommentar: Naturstyrelsen gør et meget stort og vigtigt arbejde med at understøtte befolkningens friluftsliv. Ikke mindst i Rold Skov.

20 % af Danmark er dækket af skov i 2050

Kommentar: Så vidt vi kan se, indgår der blot 2 ha skovrejsning i planen, men det skyldes vel primært, at planen kun omhandler enhedens nuværende arealer. DN anbefaler, at landbrugsarealer omlægges til skov, evt. ved naturlig tilgroning, i det omfang det ikke vurderes mere relevant at omlægge til lysåben eller våd natur. DN anbefaler endvidere, at Naturstyrelsen sammen med andre parter atter opkøber arealer til at genetablere skove på. Tidligere skovrejsningsprojekter anerkendes. Målet er helt afgørende for at skovene kan trække nok kulstof ud af atmosfæren i det næste kritiske århundrede. Samtidig bidrager skovetablering med mange andre samfundsgoder på kort, mellemlang og lang sigt. Konkret kunne det måske være oplagt at udvide nogle eksisterende, men ret små naturperler, fx. Skindbjerglund.

Skovenes lager af kulstof er steget med 50 % i 2050

Kommentar: Driftsplanen beregner, at den levende vedmasse vil stige 8 % i planperioden. Det er selvsagt betydeligt bedre end et stabilt eller faldende lager, men slet ikke tilstrækkeligt set i lyset af klimaudfordringen. Vi anerkender dog, at der er et forholdsvist højt nuværende lager i levende vedmasse på enheden. Hertil kommer lagring i lidt større andele dødt ved samt eventuel ny skovrejsning (dog med begrænset effekt i planperioden).

Øvrigt

Findes der en tilgængelig evaluering af de gennemførte, gode tiltag for biodiversitet, landskabsoplevelse og friluftsliv i sidste planperiode?

Al bevoksningspleje og hugst bør efter DN's mening aktivt understøtte og fremme variation og levestedskvalitet, også når det handler om hugst med produktion som det primære formål. Det kunne med fordel tilføjes den nuværende målsætning, som lyder: *"Bevoksningspleje og hugst skal, udover erhvervsmæssig produktion, generelt bidrage til at støtte bevoksningernes langsigtede stabilitet og sundhed samt forbedre mulighederne for naturlig selvforyngelse."*

Det bliver i takt med mere varierede skovbevoksninger stigende relevant at få opgjort træartsfordeling lidt mere detaljeret end blot til hovedtræart.

Det kunne være relevant at opgøre andelen af hjemmehørende træarter i stedet for udelukkende fordelingen af løv/nål. DN er bevidst om at det lige på denne enhed nok ikke gør den store forskel, da der vist ikke er meget skovfyr, rød-eg eller andet som kan rykke fordelingen?

Vi regner med at driftsplantillægget, som skal implementere Naturpakken også vil beskrive og analysere, hvad der skal ske med de mange plukhugstområder, som havner udenfor de nye udpegninger – herunder en analyse af om de bevarede eller genskabte naturværdier kan bibeholdes og videreudvikles tilstrækkeligt ved almindelig naturnær skovdrift.

Lokalt input om Naturstyrelsens områder i Vesthimmerlands Kommune

NST har meget små arealer i Vesthimmerlands kommune. Livø er sammen med Vilsted sø de største arealer. Det er DN's holdning, at plejeplanerne for disse to lokaliteter er i orden. Tilgængeligheden er god og sker i tæt samarbejde med Vesthimmerlands Kommune.

NST vil generelt fremme mere stabile blandingskove med en mosaik af både løv-og nåletræer, samt en højere andel af ældre træer. Udgangspunktet er en dominans af nåletræer. Dette overordnede mål er udmærket for de små skovområde der er i kommunen.

Der fokuseres meget på skovene, Aars, Jenle, Søttrup, Blære, Gatten, Plovmandshøj og Rønshøj m.fl. Største delen af disse er privatejede, bl.a. af Jutlander Bank A/S. Med NST som udførende part er der en række skove, der med skovrejsning og passende korridorer i Naturplan Himmerland kan udvikle sig til et naturområde fra Aars til Vindblæse hede og videre til Halkær bredning mod øst og Vilsted sø mod vest. Søerne Navn sø og Øje sø indgår også i dette forløb. Kommuneplan 2017 støtter dette og Naturplanen vil forhåbentlig gøre det samme.

Aars skov og Jenle plantage er sammen med Planetstien (Naturstien Nibe-Haubro) tænkt som bynær skov og plejeplanens beskrivelse kan DN tilslutte os. Helt aktuelt er der behov for en bedre tilgængelighed fra Aars Skov til Jenle plantage ved aftale med skovejere på ruten. Spor i landskabet og Planetstien. Et område langs Aggersundvej kunne udlægges som hundeskov (bynært).

Shelter i Plovmandshøj skal renoveres eller nedlægges. Forholdene er p.t uacceptable.

Plejeplanen for skovområderne i Vesthimmerland er rosværdige, og visionen med en samling af naturområderne langs rute 29 kan varmt anbefales.

Navn sø: En plan for en mere bæredygtig afgræsningspraksis er ønskelig. Der har i de seneste år været et meget stort dyretryk på de omgivende enge og hede arealer. Fredningen kræver imidlertid en afgræsning der holder omgivelserne lysåbne helt uden trævækst og gerne overgang til hede. Tilgængeligheden via stiforløbet søen rundt påvirkes meget af dyretrykket. Aktuelt ved nedbrydning af boardwalks.

Hyllebjerg. Fredet. Plejes sammen med Vesthimmerlands kommune.

Bedre adgangsforhold og bedre skiltning er ønskelig. Et afmærket turforslag vil nok være en god ide. Den lave benyttelse skyldes manglende synliggørelse og afmærkning. Fredningsbestemmelserne giver tilladelse til skovning og genplantning. Vi må formode at NST overholder fredningsbestemmelserne. I området er bunker af træ og grene og enkelte tegn på højt dyretryk.

DN er gerne fortsat i dialog om udvikling af biodiversitet og andre værdier på arealerne under Naturstyrelsen Himmerlands forvaltning.

Med venlig hilsen

Nora Skjernaa Hansen
Skovpolitisk rådgiver i DN